

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Bestuur, bestuursoverschrijding en verzet in het huwelijksvermogensrecht

Weijers, H.J.

Citation

Weijers, H. J. (2024). Bestuur, bestuursoverschrijding en verzet in het huwelijksvermogensrecht. *Fiscaal Tijdschrift Vermogen*, 2024(12), 6-11. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4198572>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4198572>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

36. Bestuur, bestuursoverschrijding en verzet in het huwelijkvermogensrecht

MR. H.J. WEIJERS

Voor een rechtsgeldige overdracht van goederen is op grond van art. 3:84 lid 1 BW onder meer beschikkingsbevoegdheid vereist. Als uitgangspunt is de eigenaar van een goed bevoegd om daarover te beschikken. Indien de overdragende partij gehuwd is, geldt dat echter niet zonder meer. Voor het aannemen van beschikkingsbevoegdheid is dan vereist dat deze echtgenoot bestuursbevoegd is in de zin van art. 1:90 lid 2 BW. In deze bijdrage wordt stilgestaan bij de situatie dat een derde een goed feitelijk geleverd krijgt van een bestuursonbevoegde echtgenoot. Daarbij is in het bijzonder aandacht voor zowel de werking van art. 3:86 lid 3 BW als die van art. 1:92 lid 2 BW, inhoudende de actie wegens stoornis van het bestuur.

1. Inleiding

Het leerstuk van de ‘bestuursbevoegdheid’ vormt een belangrijk onderwerp in het huwelijkvermogensrecht.¹ Echtgenoten zijn immers vaak gerechtigd tot goederen die behoren tot meerdere vermogens – ieders privévermogen, het huwelijksgemeenschappelijke vermogen en eventuele vermogensbestanddelen die behoren tot een of meer eenvoudige gemeenschappen – en om die reden is het van belang om vast te stellen wie *bestuursbevoegd* is ten aanzien van welke goederen. Het bestuur van een echtgenoot over een goed omvat immers de uitoefening van de daaraan verbonden *bevoegdheden*, zoals de bevoegdheid tot beschikking, tot beheer en om ten aanzien van dat goed feitelijke handelingen te verrichten en toe te laten.² Het verrichten van obligatoire rechtshandelingen – zoals het

sluiten van een koopovereenkomst met een derde – met betrekking tot een goed is *geen* bestuurshandeling.³

Wie is dan bestuursbevoegd ten aanzien van de goederen die echtgenoten kunnen hebben? Op grond van art. 1:90 lid 1 BW is iedere echtgenoot bevoegd tot het bestuur van zijn eigen goederen. Ten aanzien van zijn privégoederen is een echtgenoot daardoor *privatief* of exclusief bestuursbevoegd. De andere echtgenoot is dan automatisch bestuursonbevoegd. De regels met betrekking tot de bestuursbevoegdheid van goederen die in een huwelijksgemeenschap vallen zijn geregeld in art. 1:97 BW. Indien het gaat om goederen op naam – zoals registergoederen en aandelen op naam⁴ – is de echtgenoot op wiens naam de goederen staan *privatief* bestuursbevoegd. Hetzelfde geldt voor goederen die hij krachtens erfopvolging bij versterf, making, lastbevoordeling of gift heeft verkregen (art. 1:97 lid 1 eerste volzin BW).⁵ Dit is slechts anders indien het gaat om handelingen dienende tot gewoon onderhoud en tot behoud van het goed en in het algemeen handelingen die geen uitstel

1 Op grond van de schakelbepaling van art. 1:80b BW geldt hetgeen in deze bijdrage wordt geschreven over gehuwden ook voor geregistreerd partners. Voor informeel samenwonenden is dat niet het geval. De regels uit de titels 6-8 van Boek 1 BW zijn op hen niet van toepassing (zie HR 10 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:707, r.o. 3.5.2, NJ 2019/248, m.nt. L.C.A. Verstappen), terwijl ik mij in deze bijdrage beperk tot een bespreking van die regels.

2 Zie art. 1:90 lid 2 BW. Onder beheer zijn begrepen alle handelingen die voor de normale exploitatie van het goed dienstig kunnen zijn, alsook het aannemen van aan de gemeenschap verschuldigde prestaties (zie art. 3:170 lid 2 BW en *Parl. gesch. Moderniseringswetgeving huwelijkvermogensrecht III* 2012, p. 180). Andere voorbeelden van bestuurshandelingen die in de parlementaire geschiedenis worden genoemd zijn vruchttrekking, inning van vorderingen, uitoefening van het stemrecht door de aandeelhouder, het uitbrengen van een keuze en het vorderen van nakoming van verbintenissen (zie *Parl. Gesch. BW Inv. 3, 5 en 6 Aanpassing BW* 1991, p. 40).

3 Zie bijv. A.R. de Bruijn/W.G. Huijgen & B.E. Reinhartz, *Het Nederlandse huwelijkvermogensrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2019/II.34, en C.A. Kraan & S.H. Heijning, *Handboek huwelijkvermogensrecht*, Den Haag: Boom juridisch 2022, p. 167. Volgens Asser/Kolkman & Salomons *I-II* 2023/234 bestaat daarover wel enige twijfel.

4 Zie voor een verduidelijking van het begrip ‘goederen op naam’ zoals bedoeld in art. 1:97 lid 1 BW en een aantal voorbeelden *Kamerstukken I* 2010/11, 28867, nr. H, p. 4. Daaruit blijkt bijvoorbeeld dat een auto *geen* goed op naam is (de verplichte kentekenregistratie doet daar niets aan af).

5 Dit is in 2011 op het laatste moment nog in deze zin aangepast. Zie *Stb.* 2011, 505. Zie over de problemen die daarvoor ontstonden voor wat betreft het bestuur over deze goederen T.H. Sikkema, ‘De grondslag van bestuur in de wettelijke gemeenschap van goederen’, *WPNR* 2009/6803, p. 533-537 (met name p. 536-537).

kunnen lijden. Dergelijke handelingen kunnen door iedere echtgenoot zelfstandig worden verricht, hetgeen betekent dat iedere echtgenoot in dat geval *facultatief* bestuursbevoegd is (art. 1:97 lid 1 laatste volzin jo. 3:170 lid 1 BW). Voor alle overige goederen die onderdeel van een huwelijksgemeenschap uitmaken, geldt dat beide echtgenoten alleen gezamenlijk bestuursbevoegd zijn (art. 1:97 lid 1 tweede volzin BW). Er is dan sprake van *cumulatief* bestuur. Ten aanzien van goederen die tot een eenvoudige gemeenschap in de zin van titel 7 van Boek 3 BW behoren, geldt de regeling uit art. 3:170 BW. Daar is *cumulatief* bestuur het uitgangspunt.⁶ Tot slot gelden er ook nog enkele bijzonderheden. Zo kan een echtgenoot bijvoorbeeld het bestuur van goederen overlaten aan de andere echtgenoot (art. 1:90 lid 3 BW) en kan de rechter middels een beschikking een bestuursopdracht geven (art. 1:91 BW). Dit heeft tot gevolg dat de bestuursbevoegdheid (tijdelijk) anders kan zijn dan uit de hiervoor beschreven hoofdregels volgt.⁷ Deze afwijkende situaties blijven hier verder buiten beschouwing.

2. Een casus

Indien een derde een goed wil verkrijgen van een echtgenoot, is het in beginsel nodig dat de over dat goed beschikkende echtgenoot bestuursbevoegd is. Zonder bestuursbevoegdheid immers geen beschikkingsbevoegdheid en zonder beschikkingsbevoegdheid geen geslaagde overdracht (art. 3:84 lid 1 jo. 1:90 lid 2 BW). De derde kan zich wellicht wel op een bepaling van *derdenbescherming* beroepen. Ik licht dit toe aan de hand van een fictief voorbeeld.⁸

A is in 2015 in algehele gemeenschap van goederen gehuwd met B. Tijdens het huwelijk heeft B een gouden ring van haar grootmoeder geërfd onder uitsluitingsclausule.⁹ Dit betekent dat B *privatief* bestuursbevoegd is ten aanzien van de ring op grond van art. 1:97 lid 1 eerste volzin BW. Eind 2024 loopt het huwelijk helaas op de klippen, maar er is nog geen verzoek tot echtscheiding ingediend. A verkeert

inmiddels in geldnood en besluit de ring via Marktplaats te verkopen aan X, terwijl A weet dat de ring een *privé*-goed van B is. Nadat X de koopprijs van € 1.000 heeft voldaan, komt hij de ring ophalen. A geeft de ring feitelijk mee aan X. Wanneer B de volgende dag achter de verkoop van de ring komt, achterhaalt zij de contactgegevens van X en vordert zij de ring terug. Deze casus roept diverse vragen op.

3. De eerste vraag: is X eigenaar geworden?

De *eerste* vraag die opkomt, is de vraag of X nu eigenaar van de ring is geworden. Nu de ring een roerende zaak is, is denkbaar dat X eigenaar is geworden op grond van art. 3:84 lid 1 jo. 3:86 lid 1 BW. Daartoe is onder meer noodzakelijk dat X te goeder trouw is, aangezien dat een door art. 3:86 lid 1 BW gesteld vereiste betreft.¹⁰ Op grond van art. 3:11 BW is X te goeder trouw indien hij niet wist en ook niet behoefde te weten dat A niet de bestuursbevoegde echtgenoot ten aanzien van de ring was.¹¹ Op X rust dus in beginsel een *onderzoeksplicht*.¹² In dit geval is dat echter niet zo. In art. 1:92 lid 1 BW is voor dit type situaties een bijzondere regeling opgenomen:

‘Is aan een derde niet kenbaar wie van de echtgenoten bevoegd is tot het bestuur over een roerende zaak die geen registergoed is, of een recht aan toonder, dan mag hij de echtgenoot die de zaak of het papier aan toonder onder zich heeft, bevoegd achten.’¹³

De ring in casu is duidelijk een roerende zaak en geen registergoed. Ook had echtgenoot A de ring feitelijk onder zich,¹⁴ zodat X hem daardoor (bestuurs- en beschikkings)bevoegd mocht achten. X hoeft daardoor geen nader onderzoek in

6 Zie art. 3:170 lid 2 en 3 BW. Lid 1 bevat enkele uitzonderingen die reeds in de hoofdtekst zijn besproken. In dat geval is er sprake van *facultatieve* bestuursbevoegdheid.

7 Zie hierover verder uitvoerig Asser/Kolkman & Salomons 1-II 2023/235-250. Zie ook de situatie van art. 1:97 lid 2 BW ten aanzien van het gebruik van gemeenschapsgoederen door een echtgenoot ten behoeve van diens beroep of bedrijf en daarover Asser/Kolkman & Salomons 1-II 2023/332-333.

8 Een zoektocht op rechtspraak.nl leverde overigens vrijwel geen voorbeelden op. Ik vond slechts één uitspraak, te weten hof Arnhem-Leeuwarden 19 maart 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:2423. Zie daarvan met name r.o. 4.24-4.27. Aangezien in deze procedure echter ook andere vraagstukken spelen, behandel ik deze casus niet.

9 Op grond van art. 1:94 lid 2 aanhef en sub a BW (oud) is de ring daardoor een *privé*goed van B geworden.

10 Aan de andere door art. 3:86 lid 1 BW gestelde vereisten is in casu voldaan.

11 Let op dat het hier *niet* gaat om de vraag of A de *eigenaar* is van de ring. Dat is A in deze casus (ook) niet, maar het gaat om de vraag of A bestuursbevoegd – en daarmee beschikkingsbevoegd – was. Ook een bestuursbevoegde echtgenoot, niet zijnde de (enige) eigenaar van het goed, is immers beschikkingsbevoegd in de zin van art. 3:84 lid 1 BW.

12 Zie over de omvang daarvan bijv. W.H.M. Reehuis & E.F. Verheul, *Bescherming tegen beschikkingsonbevoegdheid* (Monografieën BW nr. B6d), Deventer: Wolters Kluwer 2022, p. 18-24, en W.H.M. Reehuis & A.H.T. Heisterkamp, *Pitlo. Het Nederlandse burgerlijk recht. Deel 3. Goederenrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2019, p. 152-154.

13 Zie nader B.E. Reinhart, *Derdenbescherming in het huwelijksvermogensrecht* (diss. Leiden; Ars Notariatus nr. LXXXI), Deventer: Kluwer 1997, p. 27-33, en B.E. Reinhart, ‘Huwelijksvermogensrecht en derden’, AA 1997/0279, p. 281-282. Een bepaling met deze strekking is reeds ingevoerd door de Lex Van Oven in 1957. Zie art. 167 OBW en daarover J. Klein, ‘De betekenis van art. 167 B.W.’, WPNR 1957/4500, p. 321-323. Asser/Kolkman & Salomons 1-II 2023/251 vermeldt overigens ten onrechte dat de auteur van dit artikel W.M. Kleijn is.

14 Het gaat in dit artikel niet om de echtgenoot die het bezit heeft van het goed in de zin van art. 3:107 BW, maar over de *feitelijke macht*. Zie M.J.A. van Mourik, ‘Aanpassing en herziening van Boek 1 BW ter gelegenheid van de invoering van de Boeken 3-6 van het nieuw BW’, WPNR 1983/5640, p. 106, en T.M. Subelack, *De huwelijksgemeenschap en verkrijgingen krachtens erfrechtelijke titel en gift* (diss. Utrecht; Recht en Praktijk nr. PFR10), Deventer: Wolters Kluwer 2024, p. 149 (voetnoot 70 aldaar).

te stellen.¹⁵ Dit betekent dat X in casu eigenaar van de ring is geworden op grond van art. 3:84 lid 1 jo. 3:86 lid 1 BW.¹⁶

4. De tweede vraag: biedt art. 3:86 lid 3 BW bescherming?

De tweede vraag die moet worden beantwoord, is de vraag of echtgenoot B de ring nog kan terugvorderen. Nu X eigenaar van de ring is geworden, is B geen eigenaar meer. B kan daardoor geen revindicatie meer instellen (art. 5:2 BW), *tenzij* B zich kan beroepen op art. 3:86 lid 3 aanhef BW.¹⁷ In laatstgenoemd wetsartikel is bepaald dat de eigenaar van een roerende zaak, die het bezit daarvan door diefstal heeft verloren, deze gedurende drie jaren, te rekenen van de dag van de diefstal af, in beginsel als zijn eigendom kan opeisen.¹⁸ In de casus was B eigenaar van de ring. De kernvraag is hier of A de ring heeft gestolen. A was immers niet de eigenaar van de ring en ook niet bestuursbevoegd. Het begrip ‘diefstal’ in art. 3:86 lid 3 BW is ruim bedoeld.¹⁹ *Verduistering* in de zin van art. 321 Sr valt echter niet onder dit begrip.²⁰ Daarvan is sprake indien iemand opzettelijk enig goed dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort en dat hij anders dan door misdrijf onder zich heeft, wederrechtelijk zich toe-eigent. Verdedigd kan worden dat daarvan in casu sprake is: A had het goed immers feitelijk onder zich

– het bevond zich in de echtelijke woning – en hij heeft zich het goed toegeëigend en het vervolgens vervreemd, terwijl hij wist dat de ring niet van hem was.²¹ Dit betekent dat er geen sprake is van diefstal zoals bedoeld in art. 3:86 lid 3 BW, zodat B de ring op grond daarvan niet kan terugvorderen van X. Deze uitkomst past ook bij de ratio van art. 1:92 lid 1 BW: de wetgever wilde de derde immers een vrij grote mate van bescherming toekennen door de goede-trouw-eis te versoepelen.²² Met de ene hand terugnemen (via art. 3:86 lid 3 BW) wat met de andere hand gegeven is (bescherming via art. 1:92 lid 1 BW), ligt hier niet voor de hand.

5. Vervolg tweede vraag: biedt art. 1:92 lid 2 BW bescherming?

Aangenomen dat art. 3:86 lid 3 BW aan echtgenoot B geen bescherming biedt, betekent dit dat X in beginsel eigenaar van de ring is geworden. In Boek 1 BW vinden we echter nog een bijzondere bepaling die een echtgenoot beschermt tegen een stoornis in zijn bestuur en die hier mogelijk van toepassing is. Deze bepaling, art. 1:92 lid 2 BW, luidt als volgt:

‘De echtgenoot die ten gevolge van een rechtshandeling van de andere echtgenoot door een derde te goeder trouw in het bestuur van een goed is gestoord, verliest het recht tot beëindiging van de stoornis, indien hij zich tegen de stoornis niet heeft verzet binnen een redelijke termijn nadat zij te zijner kennis is gekomen. De bevoegdheid van de echtgenoot tot beëindiging van de stoornis vervalt eveneens indien de derde hem een redelijke termijn heeft gesteld ter uitoefening van die bevoegdheid en hij daarvan geen gebruik heeft gemaakt.’

De bepaling is enigszins moeilijk leesbaar geformuleerd, maar uit de eerste volzin blijkt onder meer dat de echtgenoot die in het bestuur van een goed is gestoord, zich tegen die stoornis kan verzetten.²³ De bepaling is in 1992 ingevoerd en in de parlementaire behandeling is aan deze bepaling helaas nauwelijks aandacht besteed. Over de toepassing van deze bepaling is slechts één voorbeeld te vinden. Dit gaat over de onbevoegde verhuur door een echtgenoot van een kamer in de woning die onder het privaatbestuur

15 Asser/Kolkman & Salomons 1-II 2023/251.

16 Art. 1:92 lid 1 BW is immers geen aparte derdenbeschermingsbepaling, maar vult slechts het vereiste van goede trouw in o.a. art. 3:86 lid 1 BW nader in. Zie T.M. Subelack, *De huwelijksgemeenschap en verkrijgingen krachtens erfrechtelijke titel en gift* (diss. Utrecht; Recht en Praktijk nr. PFR10), Deventer: Wolters Kluwer 2024, p. 148-149. *Kamerstukken II* 2002/03, 28867, nr. 3, p. 25 (MvT), en W.H.M. Reehuis & E.F. Verheul, *Bescherming tegen beschikkingsonbevoegdheid* (Monografieën BW nr. B6d), Deventer: Wolters Kluwer 2022, p. 2 suggereren ten onrechte dat dit wel zo is.

17 Op deze vraag wordt in de handboeken niet ingegaan en ook elders heb ik hierover geen literatuur gevonden.

18 Indien aan deze vereisten is voldaan, is X ten opzichte van B toch geen eigenaar geworden op grond van art. 3:86 lid 1 BW (een vorm van *relatieve* eigendom). Lid 3 beperkt daarmee de bescherming van de derde gedurende een periode van drie jaar. Zie Asser/Bartels & Van Mierlo 3-IV 2021/436 en J.M.J. Chorus, in: *GS Vermogensrecht*, art. 3:86 BW, aant. 10.1. In de literatuur zijn echter ook afwijkende opvattingen te vinden; zie het overzicht bij J.M.J. Chorus, in: *GS Vermogensrecht*, art. 3:86 BW, aant. 10.10.3. Ook anderen dan de oorspronkelijke eigenaar kunnen de zaak terugvorderen. Zie nader Asser/Bartels & Van Mierlo 3-IV 2021/440.

19 Een overzicht van de wetsgeschiedenis en allerlei voorbeelden zijn te vinden bij J.M.J. Chorus, in: *GS Vermogensrecht*, art. 3:86 BW, aant. 10.2.1-10.2.4. Daaruit blijkt dat diefstal een breed begrip is en zich niet beperkt tot de strafrechtelijke omschrijvingen van diefstal uit art. 310 e.v. Sr; W.H.M. Reehuis & E.F. Verheul, *Bescherming tegen beschikkingsonbevoegdheid* (Monografieën BW nr. B6d), Deventer: Wolters Kluwer 2022, p. 30-32, en H.J. Snijders & E.B. Rank-Berenschot, *Goederenrecht* (Studiereeks Burgerlijk Recht deel 2), Deventer: Wolters Kluwer 2022, p. 326-327. De koppeling met art. 1:92 lid 2 BW wordt nergens gemaakt.

20 R.A. González Nicolás, ‘Verduistering en diefstal in het kader van art. 3:86 lid 3 BW. Gelijke monniken, gelijke kappen?’, *WPNR* 2018/7177, p. 16-19, Asser/Bartels & Van Mierlo 3-IV 2021/436 en J.M.J. Chorus, in: *GS Vermogensrecht*, art. 3:86 BW, aant. 10.2.5. Daar wordt (of werd?) echter ook anders over gedacht. Zie bijv. J.H.M. van Erp, ‘Diefstal: een strafrechtelijk of (ook) een privaatrechtelijk begrip?’, *WPNR* 2000/6405, p. 412-413, en J.W. Wagenaar, ‘Artikel 3:86 BW en verduistering’, *WPNR* 2004/6603, p. 1006-1011.

21 Vgl. E.J. Hofstee, in: *Noyon/Langemeijer/Rommelink Strafrecht*, art. 321 Sr, aant. 1.2 en 5, en A.J. van der Velden & D.N. de Jonge, in: *T&C Strafrecht*, art. 321 Sr, aant. 6 en 7. Vgl. ook de situaties zoals te vinden bij W.H. van Boom, *Handboek Goederen- en zekerhedenrecht*, Den Haag: Boom juridisch 2023, p. 205-207.

22 Vgl. *Parl. Gesch. BW Boek 1* 1962, p. 258-259, en *Parl. Gesch. BW Inv. Boek 1* 1969, p. 1180. Zie ook voor het oude recht en met dezelfde uitkomst J. Klein, ‘De betekenis van art. 167 B.W.’, *WPNR* 1957/4500, p. 323.

23 Dit moet wel binnen een *redelijke termijn* nadat zij ter kennis is gekomen van de bestuursbevoegde echtgenoot. Volgens de parlementaire geschiedenis zal deze termijn in de regel *zeer kort* zijn en berust zij op de gedachte van *rechtsverwerking*. Zie *Parl. Gesch. BW Inv. 3, 5 en 6 Aanpassing BW* 1991, p. 49.

staat van de andere echtgenoot.²⁴ In deze situatie kan de bestuursbevoegde echtgenoot de huurder verbieden om het huis te betreden en hem daardoor de toegang ontzeggen. Het toelaten van iemand in een huis is immers een feitelijke handeling waartoe alleen de bestuursbevoegde bevoegd is (art. 1:90 lid 2 BW).²⁵

Over het antwoord op de vraag of de bestuursbevoegde echtgenoot zich ook bij een overdracht van een goed op een stoornis van zijn bestuur kan beroepen en daarmee de overdracht ongedaan kan maken, laat de parlementaire geschiedenis zich niet uit en in de literatuur wordt hierover verschillend gedacht. Voor beide routes valt ook wel iets te zeggen, zoals hierna nog duidelijk zal worden. Als het antwoord op bovenstaande vraag bevestigend luidt, zou B in de casus alsnog de eigendom terug kunnen vorderen van X. Door de overdracht en feitelijke bezitsverschaffing aan X is B immers duidelijk in haar bestuursbevoegdheid gestoord.²⁶

Volgens Kraan zou B zich in deze situatie inderdaad op art. 1:92 lid 2 BW kunnen beroepen. Art. 1:92 lid 2 BW biedt de benadeelde echtgenoot de bevoegdheid om de stoornis te beëindigen en dus om de roerende zaak weer van de koper op te vorderen. Hierdoor wordt de derde de eigendom weer ‘ontnomen’, aldus Kraan. Dit artikellid moet volgens hem dan ook worden gezien als een *uitzondering* op de bescherming die art. 3:86 lid 1 BW aan de derde biedt. De derde wordt dan ook ‘eigenaar onder de ontbindende voorwaarde dat de bestuursbevoegde echtgenoot die eigendom van hem opvordert’. Dit alles zorgt ervoor dat de derde dus altijd zal moeten informeren of de vervreemder getrouwd – en zo ja, bestuursbevoegd – is. Dit vereiste is volgens Kraan billijk en verdedigbaar, maar hij geeft wel toe dat in deze zienswijze aan art. 1:92 lid 1 BW praktisch weinig betekenis toekomt en dat de derde bovendien strikt genomen pas bij de levering onderzoek hoeft te doen (de koopovereenkomst is immers in beginsel gewoon geldig, omdat het sluiten van een koopovereenkomst geen

bestuursdaad is), hetgeen een vreemde situatie oplevert.²⁷ Een dergelijke lezing van art. 1:92 lid 2 BW heb ik overigens elders niet aangetroffen, al lijkt Van Veen de visie van Kraan ook te hebben voorgestaan.²⁸ In Kraans handboek treft men helaas geen verwijzing aan naar een bron voor deze theorie. Ook zijn er *ten onrechte* geen verwijzingen te vinden naar andere handboeken, terwijl daar een fundamenteel andere uitleg van art. 1:92 lid 2 BW wordt gegeven.

In de meeste andere huwelijksvermogensrechtelijke handboeken wordt betoogd dat een echtgenoot zich *niet* op een stoornis van zijn bestuur kan beroepen om daarmee een geldige vervreemding of bezwaring van het goed ongedaan te maken.²⁹ Zo is bij Van Mourik & Schols – waarnaar de andere bronnen steeds verwijzen – te lezen:

‘Lid 2 van art. 1:92 BW gaat ervan uit dat de bestuursbevoegde echtgenoot zich tegen “de stoornis door een derde te goeder trouw” kan verzetten. Dit verzet kan echter niet worden gericht op een overdracht van een in lid 1 bedoeld goed. Ware dat wel zo, dan zou de levering de betrokken wederpartij slechts een (min of meer) voorwaardelijke verkrijging opleveren. De ter zake van de overdracht door art. 3:86 lid 1 BW beoogde derdenbescherming zou in dat geval al te zeer worden gerelativeerd. Dat kan niet de bedoeling zijn. De conclusie luidt dat de stoornis waarvan beëindiging kan worden verlangd, het gevolg moet zijn van een andere handeling dan een overdracht.’³⁰

Uit het hierboven weergegeven citaat blijkt dat Van Mourik & Schols het onwenselijk zouden vinden als de door art. 3:86 lid 1 BW beoogde derdenbescherming ten

24 Zie *Kamerstukken II* 1982/83, 17725, nr. 3, p. 38-39 (MvT) en herhaald in *Parl. Gesch. BW Inv. 3, 5 en 6 Aanpassing BW* 1991, p. 49, waarover Gr. Van der Burgh, ‘Enige opmerkingen bij het voorstel tot wijziging van het huwelijksvermogensrecht bij de Invoeringswet Boeken 3-6 NBW, zesde gedeelte (Kamerstuk 17 725) (I en II)’, *WPNR* 1983/5655-5656, p. 391-392.

25 Uiteraard blijft de huurder in deze situatie niet met lege handen achter indien de bestuursbevoegde echtgenoot hem daadwerkelijk de toegang heeft ontzegd. De bestuursonbevoegde echtgenoot die partij is bij de huurovereenkomst zal immers *wanprestatie* plegen en uit dien hoofde verplicht zijn om schadevergoeding te betalen (art. 6:74 BW). Als de bestuursbevoegde echtgenoot de verhuur overigens geen probleem vindt, is er niets aan de hand. Hij kan dan het huurgenot verschaffen en de overeenkomst namens de andere echtgenoot nakomen (art. 6:30 lid 1 BW) en/of tot die overeenkomst als partij toetreden (art. 1:90 lid 4 BW).

26 Door die levering aan de derde wordt de bestuursbevoegde echtgenoot in zijn bestuur gestoord, want er zal voor hem niets meer te besturen zijn (door de levering is hem de feitelijke zeggenschap immers ontnomen).

27 C.A. Kraan & S.H. Heijning, *Handboek huwelijksvermogensrecht*, Den Haag: Boom juridisch 2022, p. 178. Zie ook p. 180, waar Kraan deze bevindingen kort samenvat. Hij spreekt daar ook over een ‘opvallende afwijking’ van hetgeen buiten het huwelijk zou gelden. In dat geval wordt de derde te goeder trouw immers wel beschermd.

28 W.J.M. van Veen, ‘Bescherming tegen bestuursaanmatiging in het huwelijksvermogensrecht’, *WPNR* 1990/5985, p. 821. Hij wijst erop dat de verhouding tussen art. 1:92 lid 2 en 3:86 BW – die toen nog moesten worden ingevoerd – onduidelijk is en pleit voor een nadere aanscherping daarvan.

29 Zie M.J.A. van Mourik & F.W.J.M. Schols, *Relatievermogensrecht* (Mon. Privaatrecht nr. 12), Deventer: Wolters Kluwer 2021/35, Asser/Kolkman & Salomons 1-II 2023/252, en A.J.M. Nuytincx, *Personen- en familierecht, relatievermogensrecht en erfrecht* (Studiereeks Burgerlijk Recht deel 1), Deventer: Wolters Kluwer 2024, p. 118. Zie in gelijke zin ook J.H. Lieber, in: *GS Personen- en familierecht*, art. 1:92 BW, aant. 3, en E. Hallebeek, in: *Sdu Commentaar Personen- en familierecht*, art. 1:92 BW, aant. 3. In A.R. de Bruijn/W.G. Huijgen & B.E. Reinhart, *Het Nederlandse huwelijksvermogensrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2019/II.39 wordt deze hele situatie overigens niet behandeld. Voorzichtig zijn M.J.A. van Mourik, L.C.A. Verstappen & W. Burgerhart (m.m.v. J.G. Knot), *Handboek Nederlands vermogensrecht bij scheiding Deel A* (Publicaties vanwege het Centrum voor Notarieel Recht), Deventer: Wolters Kluwer 2020, p. 100: ‘Bepleit wordt wel om de actie wegens stoornis in het bestuur van art. 1:92 lid 2 BW te beperken tot gevallen waarin het desbetreffende goed niet is overgedragen aan een derde.’ In deze bronnen is overigens geen enkele verwijzing naar de afwijkende visie van Kraan opgenomen.

30 M.J.A. van Mourik & F.W.J.M. Schols, *Relatievermogensrecht* (Mon. Privaatrecht nr. 12), Deventer: Wolters Kluwer 2021/35.

opzichte van de oorspronkelijke eigenaar *gerelativeerd* zou worden. Volgens hen kan dat niet de bedoeling zijn, al kunnen zij die bewering niet staven met een verwijzing naar de bedoeling van de wetgever. Om die reden overtuigt hun redenering niet direct. De bescherming die art. 3:86 lid 1 BW de derde biedt, wordt immers ook in andere situaties gerelativeerd (lid 3 van het artikel) of zelfs voorkomen, zoals bij een levering *constituto possessorio* van het goed (art. 3:90 lid 2 jo. 3:115 sub a BW).³¹ Wel moet worden toegegeven dat van een dergelijke vorm van relativering die op grond van art. 1:92 lid 2 BW zou optreden in de wetgeschiedenis niets blijkt. Het aldaar gegeven voorbeeld van onbevoegde kamerverhuur ziet slechts op een stoornis in het bestuur door een *feitelijke handeling*. Het is dan inderdaad wel vergaand om de hiervoor bedoelde relativering – zoals Kraan betoogd – zonder meer aan te nemen.

Voor het standpunt van Van Mourik & Schols pleit ook dat men kan betogen dat er geen sprake meer is van een stoornis in het bestuur van de bestuursbevoegde echtgenoot *zodra* een derde de eigendom van het goed heeft verkregen. In dat geval is de echtgenoot immers geen eigenaar meer van het goed en is daarmee zijn bestuursbevoegdheid vervallen. Volgens Reinhartz ligt het daarom voor de hand om de actie tot beëindiging van een stoornis in het bestuur van art. 1:92 lid 2 BW te *beperken* tot gevallen waarin de echtgenoot het bestuur over het goed nog heeft (en daarvan dus ook nog de eigenaar is).³² Dat is dan zuur voor de benadeelde echtgenoot, maar die kan volgens Reinhartz wel schadevergoeding vorderen van de andere echtgenoot.³³ Reinhartz wijst er tot slot op dat dit niet in alle gevallen een oplossing zal bieden, omdat zowel de schadevergoedingsvordering als de daarmee corresponderende schuld beide in de huwelijksgemeenschap zullen vallen.³⁴ Om die onwense-

lijk situatie te mitigeren, kan het leerstuk van de *verknoctheid* wellicht een oplossing bieden.³⁵

Over de reikwijdte van art. 1:92 lid 2 BW bestaat dus onduidelijkheid. Alles afwegende voel ik het meest voor de uitleg die de meeste auteurs aan dit artikel geven. In die visie kan een echtgenoot zich niet op een stoornis van zijn bestuur beroepen om daarmee een geldige vervreemding of bezwaring van het goed ongedaan te maken. Deze visie doet het meeste recht aan de praktische gang van zaken bij de verkrijging van roerende zaken waarbij de koper geen onderzoek zal verrichten naar de bevoegdheid van de verkoper en maakt van art. 1:92 lid 1 BW bovendien geen zinloze bepaling. Ook wordt op deze wijze het vlotte verloop van het rechtsverkeer zo min mogelijk belemmerd. De opvatting van Kraan deel ik derhalve niet. Toegepast op de in deze bijdrage behandelde casus betekent de door mij gevolgde uitleg dat B de ring niet kan terugvorderen van X op grond van art. 1:92 lid 2 BW, maar wel een schadevergoedingsvordering jegens echtgenoot A kan instellen. De geërfde ring van haar grootmoeder krijgt B daarmee echter niet terug.

6. Conclusie

In dit artikel is stilgestaan bij het leerstuk van de bestuursbevoegdheid uit het huwelijksvermogensrecht. Aan de hand van een voorbeeld zijn de gevolgen geschetst van de overdracht van een goed door de bestuursbevoegde echtgenoot. Dit roept vragen op met betrekking tot de goede trouw van de derde-verkrijger, de werking van art. 3:86 lid 3 BW en de reikwijdte van art. 1:92 lid 2 BW. Met betrekking tot dit laatste artikel is de visie verdedigd dat een echtgenoot zich niet op een stoornis van zijn bestuur kan beroepen om daarmee een geldige vervreemding of bezwaring van het goed ongedaan te maken. De bijdrage toont voorts aan dat de verhouding van het huwelijksvermogensrecht ten opzichte van het algemene vermogensrecht niet altijd duidelijk is en vele jaren na de invoering van de grootste delen van het nieuwe vermogensrecht in 1992 nog altijd vragen oproept. Deze verhouding behoeft dan ook meer bestudering. In dat licht is het zorgelijk dat studenten Rechtsgeleerdheid steeds minder te maken krijgen met de bestudering van onder meer het huwelijksvermogensrecht. Instemmend sluit ik dan ook af met de woorden die Kleijn al in 1988 aan het papier toevertrouwde:

‘Het lijkt al met al dan ook een goede zaak, dat aan verschillende universiteiten voor de studie Nederlands Recht een

31 E.F. Verheul, in: *GS Vermogensrecht*, art. 3:90 BW, aant. 1:12.6 en 2:11.1.

32 B.E. Reinhartz, ‘Stoornis van bestuur in het huwelijksvermogensrecht; enkele overwegingen ten aanzien van de reikwijdte van artikel 1:92 lid 2 BW’, *JBN* 2016/4 (af. 1), p. 10-11.

33 B.E. Reinhartz, ‘Stoornis van bestuur in het huwelijksvermogensrecht; enkele overwegingen ten aanzien van de reikwijdte van artikel 1:92 lid 2 BW’, *JBN* 2016/4 (af. 1), p. 11. Zij vermeldt geen grondslag voor deze vordering, maar deze kan wat mij betreft gebaseerd worden op art. 6:162 BW (onrechtmatige daad). Het op deze manier benadelen van de andere echtgenoot is duidelijk in strijd met hetgeen in het maatschappelijk verkeer betamelijk is. Zo ook B.E. Reinhartz, *Derdenbescherming in het huwelijksvermogensrecht* (diss. Leiden; Ars Notariatus nr. LXXXI), Deventer: Kluwer 1997, p. 47 (noot 80 aldaar).

34 Op grond van art. 1:94 lid 2 aanhef en lid 5 aanhef BW (oud). ‘Elke vergoeding wordt daarmee een koekje van eigen deeg, tenzij de rechter bereid is te bepalen dat de schuld geheel door de handelende echtgenoot gedragen moet worden’, aldus Reinhartz.

35 Zowel goederen als schulden kunnen verknocht zijn. Zie art. 1:94 lid 3 BW (oud). Verknochte goederen en schulden blijven buiten de huwelijksgemeenschap. Het is denkbaar en ook wenselijk dat zowel de vordering als de schuld in deze situatie aan de respectievelijke echtgenoten verknocht zijn, zodat A niet ongestraft met zijn foute gedrag kan weggelopen. Vgl. J. van Duijvendijk-Brand, ‘Zijn er knelpunten, knalpunten, of verbeterpunten in het Nederlandse huwelijksvermogensrecht’, *TPR* 2005, p. 377. Zie over verknoctheid nader Asser/Kolkman & Salomons *1-II* 2023/271-288 en 312-313.

(grotere) plaats wordt ingeruimd voor het huwelijksvermogensrecht, als onderdeel van het burgerlijk recht.³⁶

Over de auteur

Mr. H.J. (Rick) Weijers

PhD-fellow Notarieel Recht Universiteit Leiden.

³⁶ Zie par. 3 van de noot van W.M. Kleijn in *NJ* 1988/293, bij HR 6 november 1987, ECLI:NL:HR:1987:AB9565.